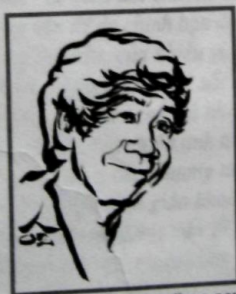

45^{báo} năm **Khoa học và Đời sống**

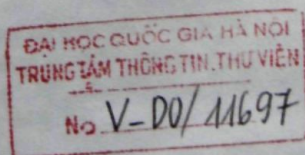
Lời giới thiệu

99 CÂU HỎI VỀ LỊCH SỬ VIỆT NAM

NHÀ SỬ HỌC LÊ VĂN LAN

TRẢ LỜI

Hà Nội 2004

Mục lục

Lời giới thiệu

5

Phần một: Sự kiện lịch sử

1. “Bốn ngàn năm” hay “mấy ngàn năm”? 8
2. An Dương Vương đã lên ngôi như thế nào? 10
3. Người Giao Chỉ là người có ngón chân cái giao nhau? 12
4. Trước Công nguyên, người Việt Nam đã có họ hay chưa? 14
5. Từ thời Hai Bà Trưng, người Việt Nam đã có họ rồi? 16
6. Tại sao đền Hát Môn nhiều đồ thờ màu đen? 18
7. Về cuộc cải cách hành chính thời Khúc Hạo 20
8. Động cơ xâm lược nước ta của nhà Tống? 22
9. Vì Lê Hoàn tiến ngôi nên nhà Tống xâm lược nước ta? 23
10. Hầu Nhân Bảo tử trận ở đâu? 24
11. Họ Lý ở Triều Tiên và Hàn Quốc vốn gốc Việt Nam? 26
12. Nhà Lý mất ngôi vì chứng tật vô tử? 28
13. Lý Nhân Tông có con hay không? 29
14. Ai là Trạng nguyên đầu tiên của nước ta? 30
15. Về các học vị thời xưa 32
16. Vì sao chưa có địa danh Trần Thủ Độ? 33
17. Công chúa Huyền Trân đã được giải thoát như thế nào? 35
18. “Hội thể Đông Quan” diễn ra ở đâu? 37
19. Tại sao lễ kỷ niệm Hội thể Đông Quan được tổ chức tại chùa Chân Tiên? 38
20. Thành Bắc Kinh ở thế kỷ 15 do người Việt Nam xây dựng? 40
21. Tại sao “Hai mốt Lê Lai, hai hai Lê Lợi”? 42
22. Người xưa phạt tội gây nguy hiểm cho giao thông đô thị như thế nào? 44
23. Vì gian lận thi cử, Lê Quý Đôn bị kết tội trầm quyết? 46

24. Quốc hiệu Việt Nam có từ bao giờ? 48
25. Quốc hiệu Việt Nam có từ thời Trưng Trắc? 50
26. Tại sao Hồ Quý Ly đặt quốc hiệu là “Đại Ngu”? 51
27. “Quốc kỳ, quốc ca” thời Pháp thuộc? 53
28. Về ba địa danh bắt đầu bằng chữ “Kim” ở căn cứ địa cách mạng Tân Trào 55
29. Quang Trung mất sớm là do không hợp tuổi với Ngọc Hân? 57

Phần hai: Nhân vật lịch sử

30. Tô Lịch là nhân danh hay địa danh? 59
31. Bà hoàng Dương Văn Nga là “Hoàng hậu ba vua”? 61
33. Một lý giải khác về “Hoàng hậu ba vua” 63
33. Các nhân vật nào trong loạn tam vương? 64
34. Họ Thân có nguồn gốc là phò mã nhà Lý? 66
35. Tiên tổ khai cơ ở Diên Sanh là ai? 68
36. Bà Hạo Nương cũng chính là Ý Lan nguyên phi? 70
37. Trần Cảnh có phải là vua đầu triều nhà Trần? 72
38. Linh Từ quốc mẫu, bà là ai? 74
39. Công chúa Thiên Thành là con gái lớn của vua Trần Thái Tông? 76
40. Yên Tử – Yên Sinh là một hay hai? 78
41. Bốn điểm tế nhị về nhà giáo đáng kính Chu Văn An 80
42. Trần Nguyên Hãn ở quê hương Sơn Đông 82
43. Nguyễn Trãi là con dâu của Nguyễn Phi Khanh? 84
44. Sĩ thần Ngô Sĩ Liên là người làng nào? 86
45. Ai ở trong cung Trường Lạc? 88
46. Bà Chúa thơ Nôm
là người tình của cả thi hào Nguyễn Du lẫn học giả Phạm Đình Hổ? 91
47. Danh sư Võ Trường Toản là thầy học của
Phan Thanh Giản và Nguyễn Đình Chiểu? 93
48. Thượng thư Nguyễn Trọng Hợp là học trò của thầy Vũ Tông Phan? 95
49. Lưu Vĩnh Phúc là “Tướng quân Thái Bình” hay “Tướng quân Cờ Đen”? 97

Phần ba: Văn hoá lịch sử

50. Quốc hiệu đầu tiên của nước ta có nghĩa là gì? 100

51. “Nhớ ngày giỗ Tổ mồng Mười tháng Ba” có từ bao giờ?	102
52. “Ngọc phả Đền Hùng” là gì?	104
53. Ý nghĩa lễ hội rước Chúa Gái đầu xuân ở Đền Hùng là gì?	106
54. Giấy Bưởi xưa đã được chế tạo như thế nào?	108
55. Sầm cầm là chim gì?	110
56. Nên hiểu về các trống đồng Ngọc Lũ và Đông Sơn như thế nào?	112
57. “Chim Lạc” là gì?	114
58. Lạc Long Quân lấy Âu Cơ là chú cháu lấy nhau?	116
59. Vì sao giao lưu được như thế?	118
60. Rùa đội hạc có ý nghĩa gì?	120
61. Lý Liên hay Rí Ren	122
62. Về tổ hợp “tứ bát tử” trong lịch sử	124
63. “Tứ đại khí” là gì?	126
64. Hiểu thế nào về mấy chỗ khác nhau trong sử?	128
65. Về tên gọi “Khu phố cổ” ở Hà Nội	130
66. “Đình Bảng” là... “đình chỉ khoa bảng”?	132
67. Cẩn Thơ là Cẩn Thi?	134
68. “Phù Lỗ” hay “Phủ Lỗ”?	136
69. Phù Lỗ vốn tên nôm là Sọ mới đúng?	138
70. Nguồn gốc địa danh Ba Đình	139
71. “Nói thêm” về tên gọi Ba Đình	141
72. Tại sao nói Đà Lạt đã 110 năm tuổi?	142
73. Tư tưởng “Hiển tài - nguyên khí quốc gia” là của ai?	144
74. “Nam quốc sơn hà...” không phải của Lý Thường Kiệt?	146

Phần bốn: Di sản lịch sử

75. Về cây “cột đá thề” ở Đền Hùng	148
76. Pho tượng đá “người cụt đầu” ở am Mỹ Châu – Cổ Loa	150
77. Về những pho tượng và lễ hội thờ Hai Bà Trưng ở đền Đồng Nhân	152
78. Đền Quán Thánh thờ ai?	154
79. Mỹ Sơn là lễ trường xưa của toà kinh thành nào?	156
80. Cột cờ hay Kỳ Đài?	158
81. Đền Cửa Ông thờ ai?	160

82. Về “Thăng Long tứ trấn”	162
83. Về “năm cửa ô Hà Nội”	164
84. Văn Miếu (Thăng Long, Hà Nội) có từ bao giờ?	166
85. Giá trị lịch sử, văn hoá của Hồ Văn	168
86. “Kênh nhà Lê” là của nhà Lê nào?	170
87. Về toà Kỳ Đài của kinh thành Huế	172
88. Tây Sơn Thượng Đạo thuộc địa hạt nào?	174
89. Tại sao Nguyễn Văn Siêu sơn màu đỏ cho cầu Thê Húc?	176
90. “Tả Thanh Thiên” có nghĩa là gì?	177
91. Chủ đề tín ngưỡng ở đền Ngọc Sơn?	178
92. Đây là sự tích đích thực của Tháp Rùa trong Hồ Gươm?	180
93. Nhà Hoả là gì?	182
94. Mộ nữ sĩ Xuân Hương ở đâu?	184
95. Vì sao “Nhất Cổ Bi...”?	186
96. Về quy hoạch làng hoa truyền thống - Đào Nhật Tân	188
97. Đoàn khảo sát Nguyễn Thông đã gặp sông Đa Dung ở chỗ nào?	190
98. Đoan Môn ở đâu?	192
99. Thành Vô băng là thành gì?	194